

Жовнір Н.М., к.е.н., доцент;
Гавриленко Б.Т., Цибулько М.П. студенти,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)

ІНФЛЯЦІЯ. ПРИЧИНИ, НАСЛІДКИ ТА АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА

Інфляція — це соціально-економічне явище, породжене диспропорціями виробництва в різних сферах ринкового господарства. Вона є одним із найтяжчих проявів макроекономічної нестабільності. Економісти давно намагаються з'ясувати першопричини інфляції, щоб запропонувати ефективні методи боротьби з нею та її негативними соціально-економічними наслідками.

До найважливіших причин інфляції можна віднести наступні:

1. Непродумана політика центрального банку: якщо центральний банк з певних причин (економічних чи політичних) швидко збільшує пропозицію грошей, то неминуче розвивається інфляція попиту.

2. Незбалансованість державних видатків і прибутку призводить до дефіциту державного бюджету, фінансування якого за допомогою додаткової емісії прямо розкручує інфляцію попиту.

3. Кредитна експансія - надмірне розширення кредиту веде до емісії грошей в безгрошовій формі.

4. Інфляційно небезпечні інвестиції (військові витрати, утримання збиткових підприємств) збільшують державний борг, для покриття якого випускаються додаткові паперові гроші.

5. Переважання в ринкових структурах олігопольнихринків

6. Імпортована інфляція, роль якої зростає зі зростанням відкритості економіки й втягнення її в світогосподарські зв'язки тієї чи іншої країни.

Інфляція має кілька наслідків, які можуть впливати на економіку та суспільство. Ось кілька загальних наслідків інфляції:

1. Зниження купівельної спроможності: Інфляція призводить до зростання загального рівня цін, що означає, що гроші стають менш вартісними. Це знижує купівельну спроможність громадян, оскільки їм потрібно витратити більше грошей на ті самі товари і послуги.

2. Розподільчі ефекти: Інфляція може вплинути на розподіл доходів у суспільстві. Зазвичай, під час інфляції, люди з фіксованими доходами, наприклад, пенсіонери або люди з низькими заробітками, стикаються зі зменшенням своєї купівельної спроможності. У той же час, ті, хто володіє активами, такими як нерухомість або акції, можуть зазнати прибутків завдяки зростанню цін на ці активи.

3. Вплив на експорт та імпорт: Якщо інфляція в країні вища, ніж в її торгових партнерів, це може призвести до зростання вартості її товарів та послуг порівняно з імпортованими товарами. Це може призвести до зменшення експорту та збільшення імпорту, що може вплинути на торговий баланс країни.

4. Зниження заощаджень: Висока інфляція спонукає людей витратити свої гроші, оскільки вони втрачають вартість з часом. Це може призвести до зниження рівня заощаджень, що може ускладнити інвестиції та економічний зріст.

Антиінфляційна політика включає широкий спектр заходів, спрямованих на зменшення темпів інфляції і забезпечення стабільності цін. Ось деякі засоби, які використовуються для боротьби з інфляцією:

1. Монетарна політика: Центральні банки можуть вживати монетарних заходів для зниження інфляції. Найпоширенішим засобом є підвищення процентних ставок. Вищі

процентні ставки зменшують попит на кредити та витрати споживачів, що впливає на загальні рівні цін.

2. Фіскальна політика: Уряд може використовувати фіскальні заходи для боротьби з інфляцією. Наприклад, він може зменшити рівень громадських витрат або підвищити податки для зниження загального попиту в економіці. Це може допомогти знизити тиск на ціни.

3. Регулювання грошової маси: Контроль за обсягом грошей, що знаходяться в обігу, може бути ефективним засобом боротьби з інфляцією. Центральні банки можуть встановлювати обмеження на підвищення грошової маси або контролювати кредитні установи, щоб зменшити ризик надмірної ліквідності.

4. Стабілізаційні заходи: Уряд може приймати стабілізаційні заходи, щоб уникнути виникнення злочинних спекуляцій і штучного зростання цін. Наприклад, він може встановити максимальні ціни на окремі товари і послуги або запровадити тимчасові обмеження на збільшення цін.

5. Валютна політика: Уряд і центральний банк можуть вживати заходів для зміцнення валютного курсу. Це може бути досягнуто за допомогою інтервенцій на валютному ринку, підвищення облікової ставки або введення валютного контролю. Сильна національна валюта може знизити вартість імпортованих товарів і послуг, що вплине на загальний рівень цін.

6. Податкова політика: Застосування податкових заходів може бути одним з інструментів антиінфляційної політики. Наприклад, підвищення податків на споживчі товари або активи може знизити попит на них і сприяти зниженню цін.

7. Політика доходів і зарплат: Регулювання зростання заробітної плати та доходів може впливати на інфляцію. Контроль за зростанням заробітної плати може обмежити витрати підприємств на оплату праці і знизити тиск на ціни.

Таким чином, з викладеного вище видно, що інфляція – це складний багатопрофільний процес, який впливає на ціноутворення та завдає серйозної шкоди економіці країни. Інфляція неодмінно призводить до кризи державних фінансів.

Через неї реальна вартість доходів бюджету постійно зменшується, тому державі доводиться зменшувати свої витрати. Антиінфляційна політика змінюється і коригується залежно від ситуації в економіці. Нині одним із пріоритетних завдань стратегії й тактики економічної політики в Україні є розробка антикризової програми, яка покликана убезпечити країну від впливу інфляційних процесів, що відбулися у 2014 році.

Передусім – це проблема цін на продовольчі товари, енергоресурси, вплив монополій на ціноутворення, стабілізування курсу гривні. На сьогоднішній день існує досить багатий асортимент самих різних грошово-кредитних, бюджетних, податкових стабілізаційних заходів, за допомогою яких можна впливати на інфляційні процеси.

Список використаних джерел

1. Міністерство фінансів України. Фінансовий портал. - URL: <http://index.minfin.com.ua>
2. Савлук М.І., Мороз А.М., Лазепко І.М. Гроші та кредит: Підручник. 6-те вид.,перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2011. 589 с.
3. Марцин В. С. Деякі підходи до регулювання інфляційних процесів на сучасному етапі розвитку економіки. *Економіка розвитку*. 2013. №1(65). С. 42-48.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. - URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>